

den. 1881-ben Bogyó Alajosnál lépett színpadra, mint karénekes. Majd mint segéd-színész és színházi festő sokoldalú munkásságot fejtett ki. Ő volt a magyar művészi díszlettervezők egyik legelsője és mint festő is ismertté tette a nevét. Neje: sz. *Zad-roh* Zsuzsanna, sz. 1854. febr. 22-én, *Pi-lisen*, színpadra lépett 1882. okt. 1-én, Bogyó Alajosnál. 1910. dec. 23-iki színész-egyesületi tanácsulésen nyugdíjazták.

Elvált asszony. Operett 3 felv. Irtá: Leon Viktor. Ford.: Gábor Andor. Zen. szerz.: Fall Leó. Bem. 1909. márc. 12-én, a Király Színházban. Főszereplők: Lis-seweghe: Király Ernő, Jana: Medgyaszay Vilma, Bakkensky: Boross Endre, Wan-del Loo: Pálmay Ilka, Deesteldenk: Szirmai Imre, Ruitersplat: Németh József és Scrop: Papp Mihály. 100-ik előadása: 1916. dec. 26-án volt.

Emberábrázolás. A színjátszás Iffland meghatározása szerint emberábrázolás. Ez a definíció a 18-ik századból való s nagy színművészek játéka sugallta. Egyetlen szóval bámulatos tömören fejezi ki azt, amit manapság a színjátszáson értünk. Valóban embereket akarunk látni a színpadon s a színésznek az a főadata, hogy mindenkor a valódi ember hatását keltse. De minthogy a dolog természete szerint minden dráma, tehát minden szerep más-más jellegű, az emberábrázolás követelményében az is bennefoglaltatik, hogy a színésznek mindig más és más embert kell ábrázolnia, tehát minden új feladattal egyuttal, úgyszólván, új bőrbe kell bujnia. És itt rejlik tulajdonképen a színjátszás fő-problémája: embert kell adni, még pedig mindig más embert. A színészi léleknek az a gyönyörűsége: másnak lenni, mint amik vagyunk, s itt van a színjátszásnak ősi gyökere s minden más művészettel való közös eredete. Kilépní önmagunkból, átömlészeni lelkünket egy más formába vagy hüvelybe, átérezni, sőt végig élni egy más lélek gyönyöreit és fájdalmait, ez a színjátszás csodája és titka. Az emberábrázolás materiája a szerep, vagyis a drámai műnek az egyes színészre eső része. Az az írott szöveg olyan, mint egy szóbeli kivonat az emberek lelkéből. Készen van az olvasó számára. Ha az em-

ber elolvassa, nagyon jól érti, sőt vannak, akik azt mondják, hogy ők jobban el tudják játszani maguknak, mint a színész a színpadon. Ez nagyon kényelmes és egy csöppet sem kockázatos, álláspont, mert hiszen nem lehet ellenőrizni. Igaz viszont az is, hogy bizonyos dolgokat jobban lehet elképzélni, mint eljátszani. Az a szerep azonban, melyet a színész kezébe adnak, színpadi szempontból éppenséggel nincs készen. Gondolatsor, beszéd, amelyhez meg kell találni, el kell képzélni az illető jellemét, hangját, alakját, külsejét, mozgását, hogy az írott szó megelevenedjék. Az írott szöveg megelevenítése nem abban áll, hogy elmondom. Ahhoz, hogy valaki egy szerepet megtudjon eleveníteni, szükséges, hogy bele tudja magát helyezni azokba a lelkiállapotokba, amelyből az író szavai önkénytelenül következnek. A színészi képesség az, amelynél fogva valaki képes behelyezni magát idegen lelkiállapotba, lelki folyamatba, s ezt a szemünk láttára végig is tudja élni. Behelyezkedni bizonyos lelkiállapotba s ennek igaz kifejezést adni: ez az emberábrázolás. A színész a szerep írott szövegével szemben teljesen önálló művész. Hogy a szerep szavai miként alakulnak ki lelkében, hogy az alak szóbeli kivonata hogyan formálódik benne emberré: ez merőben a színész egyéniségén mulik s ezért van az, hogy különböző színészek ugyanazt a szerepet más-képen játsszák s ezért indokolatlan is egy színésztől ugyanazt várni, amit a kollégája produkált előtte ugyanabban a szerepben. Mennél mélyebbre hatol a színész a szerepében, mennél jobban sajátjává teszi az író szövegét, mennél önkénytelenebbül törnek ki belőle a színpadon a betanult szavak: annál elütőbb lesz alakítása minden más alakítástól.

(Dr. Hevesi Sándor.)

»Ember küzdj és bízva bízzál!« Az Ur szava az »Ember tragédiája« XV. színeben.

Ember tragédiája (Az) Drámai költemény 9 képben, írta: *Madách* Imre. Színre alkalmazta: *Paulay* Ede. Zen. szerz.: *Erkel* Gyula. A »Marseillaise« átiratát szerz.: *Szabados* Károly. A tragédia bemutatója 1883. szept. 21-én volt a Nem-